

que Febrer i Cardona l'iguali a «matorral; terre inculte couverte de buissons; dumetum, frutetum», 38.

L'origen del mot, en definitiva, es troba en el grec *ἀνδρῶν*, *-ῶνος*, ja mot dels tràgics i àtics (Esquil, Xenofont, etc.), però allà no és més que una part de la casa: la reservada per a dormitori dels homes, d'acord amb la derivació del gr. *ἀνήρ*, *ἀνδρός*, 'home, persona mascle'; mentre que en llatí ja apareix com a nom del passatge estret entre dues parets (Plini, Vitruvi); un sinònim *andronitis* va sofrir el mateix canvi en passar del grec al llatí. Però aquest canvi de significat no és motiu per dubtar de la procedència greco-latina del mot romànic (cf. per a l'Emília i algun altre parlar, Bertoni, *ZRPh.* xxxv, 1911, 67-68; Wiener, *ZRPh.* xxxvi, 391-4); per al venecià, trentí i italià comú, Olivieri, *Saggio sulla top. vèneta*, 244; Ang. Prati, s. v.), puix que així com així el sentit romànic ja es documenta en llatí, i fins la forma d'acusatiu *androna*, amb *-a*, que s'ha generalitzat en romànic, es pot mirar com una prova més de la procedència, en definitiva, grega. Es pot suposar que primer es diria de les habitacions dels esclaus i mossos, que scrien a les parts més humils dels baixos de la casa, i des d'ací el mot passava naturalment a l'espai adjacent entre una casa i l'altra.

DERIV.: *Andronada*.

Andúrria, V. *anar*

ANEC, de l'antic *ànet*, i aquest del ll. ANAS, ANĀTIS, id. □ 1.ª doc.: 1275.

El batlle de Perpinyà establí en aquest any que «negú revenedor ni regater no aus comprar --- entorn la vila de Perpenyà --- perdius ni *ànetz*, ni folges, ni todós, ni saxels ni altra volateria» (RLR IV, 358); també llegim *anetz* en un doc. perpinyanenc de 1313 (RLR XXIX, 68), i amb grafia mig-llatina «inter ochas et *anads* vii, et decem gallinas» en un de l'a. 1100 (BABL VII, 389); forma que encara trobem en la *Doctrina Moral* del mallorquí Pachs a principis del S. xv: «l'*ànet* viu en l'ayga la luor d'una stella e pensant que fos pex, volch — lo pendre e no y trobà res» (DBal.). No sembla que la variant *ànec* (*ànech*) es trobi fins al S. xv, en la *Cirurgia* de Cauliac, i OPou admet juntament «*anada* o *anec*: *anas*» (ThPu., 45), a accentuar segurament tots dos en la vocal inicial. El plural *anads* en 3 docs. de 1066 a 1100, Bast-Bass., 100.

El pas de *ànet* a *ànec*, és un fet que es retroba en altres mots de forma semblant, com *préste* de *préste*: en general es tracta de la preferència de les terminacions corrents en perjudici de les més rares, que pot actuar més fàcilment en una term. consonàntica quan es tracta d'una síl·laba àtona (cf. fets com els exemplificats en *mústic*, *ndlit*, etc.); i també hi entrà en joc el canvi freqüent de *-ca* de plural en *-ts*, amb la seva ultracorrecció. Avui la forma *ànec* és d'ús general a tot el Principat i la que revesteix el mot en la major part del País Valencià: fins a l'extrem NO. (Cardós i Vall Ferrera; Barravès, BDC VI, 18; Benavarrí, BDC

VII, 69) i fins a l'extrem Sud. És veritat que *pato*, forma igual a la castellana i segons sembla manllevada, ha penetrat profundament en les terres de l'Horta i del Sud, i que en alguns llocs conservadors de terra valenciana s'ha mantingut *ànet*, i fins amb *-t* final: sento a dir *patos* a Elx, a Alcoi i en algun poble de Gandia, com Oliva. A l'Albufera de València m'expliquen que en el Palmar diuen *patos*, però saben que s'ha dit *ànets*, i que encara «ho diuen els hortolans»; consta fins i tot en la toponímia de l'Albufera, car la gent de Sueca explica que la *Mòta dels Anets* «és una escorrentia en la partida del Malvinar», i en efecte consta en les llistes impreses de les «replaces» de «tirades dels pardals» de l'Albufera, que l'any 1964 se subhastaven a Sueca (Fermí Cortés).

Aneda, au de pas, ha tingut gran extensió en la nostra llengua, prescindint bastant del sexe de l'animal. Generalment no es té noció d'això últim, i sobretot en les zones d'albufera o de delta, on abunden els ocells de pas, el femení *àneda* és el preferit per a això. El trobem ja en Arnau de Vilanova, i en diversos textos del S. XIV, on *AlcM* en cita testimonis que no semblen alludir a un animal especial. A Eivissa (BDC I, 32) i a Tortosa i Ribera de l'Ebre s'ha afermat molt una variant amb metàtesi, *àdena* (Arabía, *Misc.Folklorica*, p. 162; Mestre Noè, BDC III, 82); a Benifallet *àdenes* sentia ja com a nom d'uns ocells de riu a l'Ebre (1923), i en les notes preses en aquell viatge precisava el meu pare: «*àdenes* f. pl.: ocells silvestres gallinacis; s'usa com a genèric, que abraça els cercets, els collverds i les *àdenes*, en sentit estricta, que són més grans que els cercets i més que un colom dels grossos». Hem vist que OPou admetia *anada* al costat de *anec*, i encara que és versemblant que s'accentués en la inicial, cal advertir que he sentit *nada* (i fins i tot amb afèresi) en el Baix Segre, a Aitona (1935), *anâe* a Fraga (BDC IV, 39). També a l'Alta Ribagorça és popular *àneda*, a Benasc (1965).

Però és sobretot a les Illes on aquesta forma s'ha mantingut. A Mallorca, com a vella forma del llenguatge conservador s'usava *àneda*;² però després la variant reconeguda generalment com a mallorquina ha estat *ànnera* (Forteza, *Gram.*, 64; AMAlcover, BDLIC IV, 197; *AlcM*), i jo mateix vaig sentir-ho així a diversos punts de l'illa (*Cova de Ses Anneres* a Llorito, etc.);³ m'escrivia J. G. M. que «*anera*» també s'usa a Elx.

DERIV.: *Anedó* [S. XIII, *Costums de Tortosa*: «d'oque o de paons --- nexen poyls o colins <lleg conils?>, o *anedons*, coloms o d'altres aus o besties», ed. Oliver, 422; BDC X, 58; Muntaner]; mall. *anneró*. *Annerot*. *Aneder*. *Ànega* 'ànec femella' (vigatà, *DAG*).

Anadilla 'eix de la mola' [en un doc. medieval de Lleida, *DAG*]; després apocopat en *nadilla*, amb docs. en *AlcM*; d'ací també oc. ant. *anadilha* id. i 'frontissa', del ll. ANATICULA 'picaporta', 'eix de la mola', 'remenador' (Ernout, *Les Éléments Dial. du Vocab. Latin*, 107-8), d'on provenen així mateix l'arag. i cast. ant. *anadija*, *nadija*, després *navija* o *nablija* (per con-